

БУКВАР

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої
освіти

навчальна книга®
Богдан

www.bohdan-books.com www.bohdan-digital.com

● Підручник створено відповідно до Типової освітньої програми (під ред. Савченко О.Я.). Він реалізує визначені новим Державним стандартом початкової освіти змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовлення», «Театралізуємо».

Успішне навчання за підручником забезпечать:

- * системність та послідовність викладу навчального матеріалу;
- * наявність вправ та завдань, які сприяють формуванню фонематичного слуху та артикуляційних навичок;
- * наявність яскравих ілюстрацій для моделювання ситуацій спілкування, опори для виконання завдань з усного мовлення;
- * різноманітна тематика текстів, що мають великий пізнавальний, розвивальний і виховний потенціал;
- * наявність завдань творчого та ігрового характеру.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

 — виконай творче завдання;

 — послухай.

 — дай відповідь на запитання, знайди і виправ помилку;

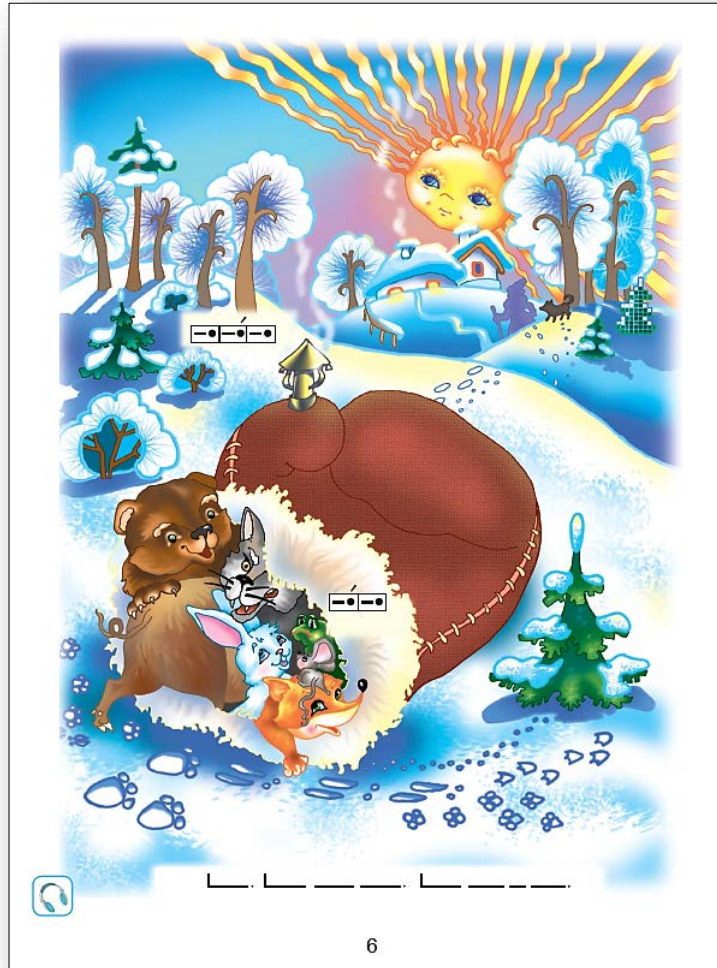
 — запам'ятай;

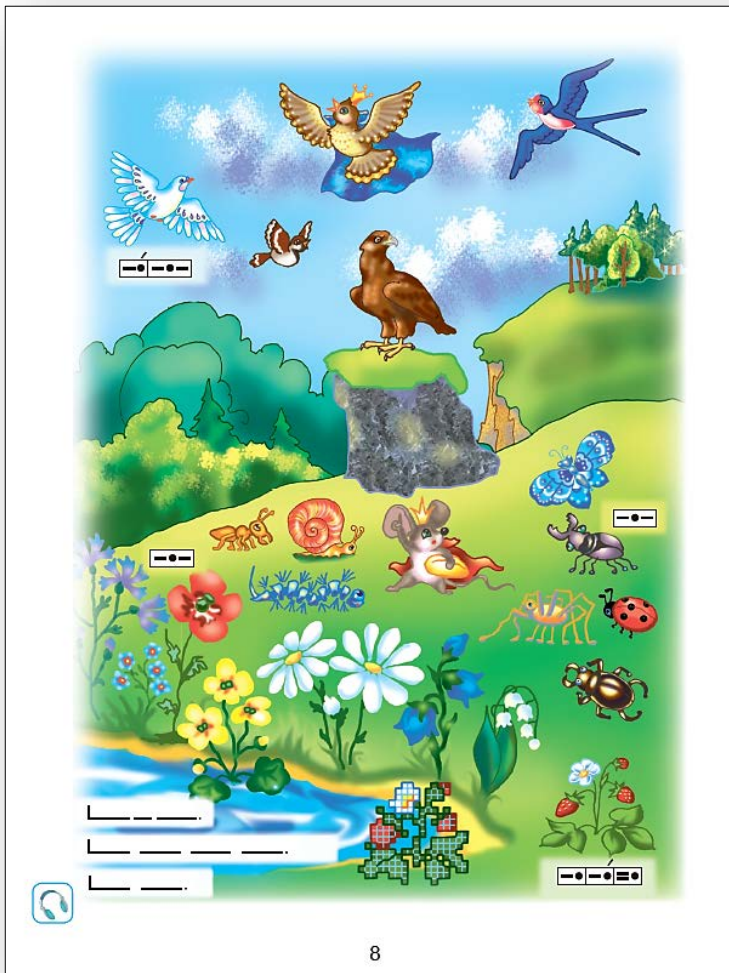

Добукварний період

- * Розвиток усного мовлення учнів (слухання – розуміння – говоріння).
- * Ознайомлення зі звуками української мови (голосними, приголосними).
- * Практичне ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, дій.
- * Формування понятійного кола, пов'язаного з довкіллям учня.
- * Побудова запитань та відповідей.
- * Вироблення навиків ведення бесіди, діалогу, висловлювання власних вражень.
- * Роль українських народних казок у формуванні світогляду дитини.

Букварний період

- * Ознайомлення з буквами української абетки.
- * Читання складів, слів із поступовим ускладненням їх звуко-складової структури.
- * Звуко-буквений аналіз слів.
- * Складове читання і читання цілими словами.
- * Читання речень, коротких текстів; правильне інтонування речень; практичне засвоєння розділових знаків.
- * Творчі аналітико-синтетичні вправи для утворення слів.

Уу

о у

у
у-у
у-у-у

о у

у-а
у-о
а-у
о-у

а-у-а
о-у-о
у-а-у
у-о-у

у

у

у

14

Лл

о л о о

м л о о

а л а

у л и и

у л о и

о л а и

л і л і

а л и и и

26

ла		ал		ала	лал
ло		ол		оло	лол
лу		ул		улу	лул
лі		іл		ілі	ліл
ли		ил		или	лил
ле		ел		еле	лел

лила́	міла	мела́
лило́	міло	мело́
лили́	міли	мели́

лом	мул
мол	мла

ла́ма
ма́ла
мала́
малі́

• ело • ало • ила

ТУТ І ТАМ

Ми отут. Ти іди туди, додому. Там тато.
Он там, у тунелі, — ТІ!
А отам, у тумані, — ТЕ!
А тут, у болоті, — ТА!
А ти іди непомітно.

том
а́том
уто́ма

ва́та
ма́ти
міто

бето́н
тало́н
талант

та́нути
темні́ти
теплі́ти

лі то
ло то
доло то
боло то

п літ
по літ
ви літ
на літ

ле тіло
вле тіло
поле тіло
нале тіло

Минуло тепле літо.
По долині пливе туман.
У небі лине табун пта·ів.
Удалині тане дим.

ТИНІ — ТІНІ

М
П
Л
Б
В
Н

ИТИ

В
Л
М
П
Д
П

ІТАТИ

ОЛОТИ

ОЛИТИ

то → ма
лі → пи → ти
ва → ли

А О У І Е
М Л Н В Б П Д Т

- * Формування функціональної грамотності першокласників, стійкої мотивації до читання завдяки добору простих і зрозумілих текстів, що послідовно розвивають і поглиблюють понятійне коло учнів.
- * Розвиток комунікативних умінь.
- * Виховання духовно багаті особистості.

Диби-диби, диби-би!
Іде баба по гриби.
А дід по малину
іде у долину.

У діда і баби дві доні. Вони
в полі поливали дині.

У липні диво-дині
по-піли. Олена і Ліна
ла-ували дин-ми.

А О У І Е
М Л Н В Б П Д

49

Клубок

Котив котик клубок по колу.
Не було нудно котів ніколи.
Бо коли котик клубок котив,
котик добре діло робив.

? Куди котик котив клубок?
Кому котик допомагав?

ЗОРІ

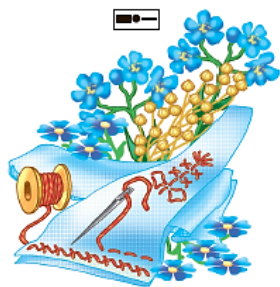
У небі багато зірок.
Треба загадати на зорі так:
— Зірко, зірко, засвіти мені
красно! Буду рости велика,
мудра, здорова, прекрасна!
Буду все уміти, все знати,
розуміти! Буду світ добром
зігрівати!

РІДНЕСЕНЬКА МАМУСЕНЬКА

У тебе мама мила,
а в мене — миленька,
у тебе мама рідна,
а в мене — _____.
Ми мамі мовимо гарненько:
— Ріднесенька ненько!

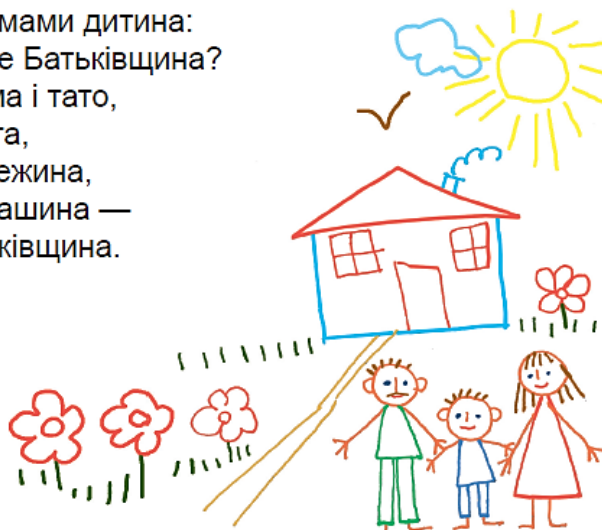
Я ЛЮБЛЮ

Я люблю матусю мою,
мого тата, сестричку мою,
я люблю мою любу бабусю,
і чудові казки, і цікаві книжки,
і все, що я вдома роблю, —
я люблю!

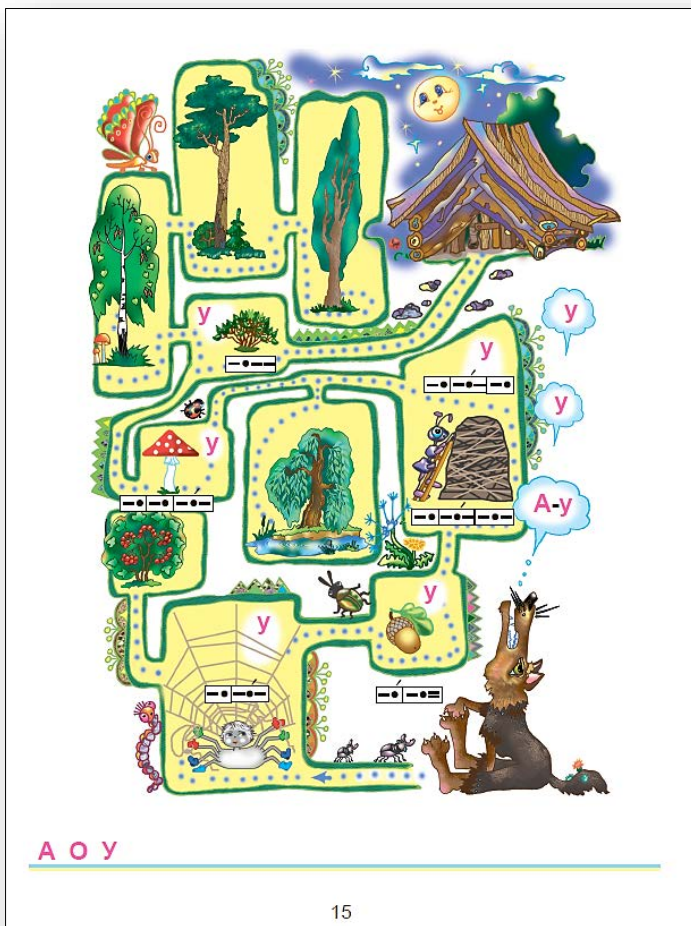

ЩО ТАКЕ БАТЬКІВЩИНА?

Питала в мамі дитина:
— Що таке Батьківщина?
— Це мама і тато,
і рідна хата,
і в полі стежина,
і в небі пташина —
твоя Батьківщина.

- * Розвиток творчого мислення та уяви учнів забезпечується засобами мовної гри, театралізації.

ЛИПА І БАБА

У полі була липа.
ламав липу.

Баба липи не ламала.
Липа бабі говорила:

— На, бабо,

Бабі було мало.
Липа бабі говорила:

— На, бабо,

Бабі було мало.
Липа бабі говорила:

— На, бабо,

Бабі було мало і мало.
Липа бабу напоумила. Вона в баби _____.

А О У І И Е
М Л Н В Б П

ДЖМІЛЬ ДЖУДЖ

Джмелику, джмелику, де літав?
А ти мого Джуджа не видав?
В Джуджа крила маленькі,
ніженьки слабенькі, —
аби не заблукав!

Бджілонько, бджілонько, де літала?
А ти мого Джуджа не вида́ла?
В Джуджа крила маленькі,
ніженьки слабенькі, —
аби не заблукав!

У джерелі джерельна вода.

ЗАЄЦЬ ТА ЇЖАК

Народна байка

Якось зустрів Заєць Їжачка на полі та став із нього насміхатися:

— У тебе, Їжаче, ніжки короткі! Ти бігати не вмієш!
Ось я — ніхто мене не наздожене!

— Невже? — каже Їжак. — А давай побігаємо наввипередки: хто кого пережене!

— Давай! — сміється Заєць. — Станемо обидвоє на краю поля. Я подам знак — та й побіжимо. Хто перший добіжить до другого краю поля — той і переміг.

— Добре, — каже Їжак. — Тільки я спершу пообідаю.

ДОБРОГО РАНКУ!

Доброго ранку, сонечко!
 Доброго ранку, донечко!
 Доброго ранку, татусю й матусю!
 Доброго ранку, всі мої друзі!
 Доброго ранку, вчителько мила, —
 в слові вітання є радості сила!
 З доброго ранку
 наш день починається,
 в доброму слові
 все добре
 збувається!

ПРОФЕСІЇ

учитель
кухар
гончар
музикант

кравець
вівчар

швець
лікар
пілот

столяр
коваль
садівник
електрик

чоботар
художник

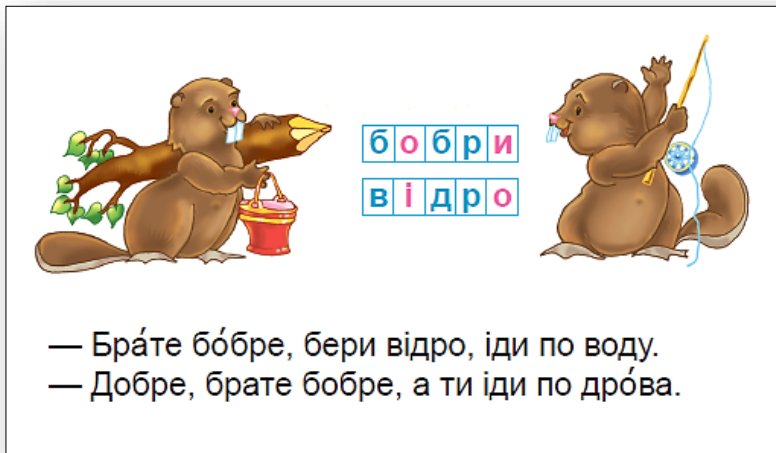
❓ Які ще професії тобі відомі?
 А ким ти мрієш бути?

А О У І Е Ь Я Ю Є І
 М Л Н В П Д Т Р Г К Х С З Ж Ї Й Ч Ц Ш Щ Ф

Післябукварний період

- * У підручнику представлено багатий фольклорний матеріал (прислів'я, приказки, казки, байки, пісеньки), завдяки якому учні пізнають найголовніші закономірності співжиття людей у соціумі, відповідальність за власні вчинки, за збереження природи; розуміють важливість українського слова, рідної мови в житті людини.

ХВАЛА ХЛІБОВІ

Бабина хата пахне хлібом. Хліб пахне полем, подихом молодих вітрів. Коли баба пекла хлібину, то говорила:

— Хвала хлібові!

А мені хліб пахне бабиними руками.

У нім — бабине тепло і тепло рідного дому.

- ! У хліба велика родина.
- Хлібина в домі — голова.
- Хліб і вода — пара.

А О У І Е
М Л Н В Б П Д Т Р Г К Х

ЗАГАДКИ

Текло, текло та й лягло під скло.
(Річка під кригою)

Цілу нічку він не спав —
вікна нам розмалював. (Мороз)

Біла баба у дворі
заблукала у відрі.
(Снігова баба)

Летіли зірнички,
обліпили личка.
(Іжнички)

Біленька бабуся
білим пір'ям потрусила,
землю дбайливо, як пташку,
укрила. (вмиє)

КУРОЧКА РЯБА

Українська народна казка

Були собі дід та баба, і була у них курочка ряба. Знесла вона їм яєчко. От дід бив — не розбив, баба била — не розбила. А маленька мишка хвостиком зачепила, яєчко покотилось — і розбилось.

Дід плаче, баба плаче, а курочка кудкудаче:

— Не плач, діду, не плач, бабо! Знесу я вам яєчко не просте — а золоте!

От вам казка, а мені — бубликів в'язка!

ЗАГАДКИ

Барилечко без обручів, без дна,
а в нім два сорти вина. (әһиҮ)

Хто двічі народжується? (хәтц)

70

КОЛОСОК

Українська народна казка

Жили собі двоє мишенят, Круть та Верть, і півник — Голосисте Горлечко. Мишенята було тільки й знають, що танцюють і співають. А півник удосвіта встане, всіх піснею побудить та й до роботи береться.

Ото якось знайшов він у дворі пшеничний колосок.

— Крутю, Вертю, — став він гукати, — я колосок знайшов!

Поприбігали мишенята та й кажуть:

— Коли б це його обмолотити...

— А хто молотитиме?

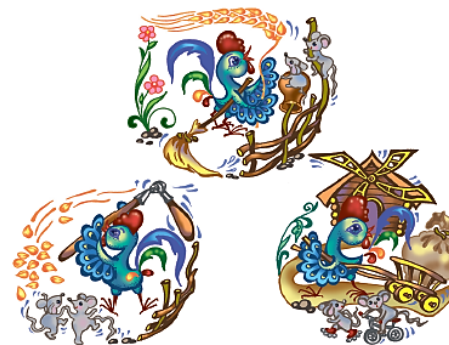
— Тільки не я! — каже Круть.

— Тільки не я! — гукає Верть.

От півник сам обмолотив, а мишенята далі граються.

— Треба, — кажуть до півника, — те зерно до млина везти.

— А хто повезе?

74

РУКАВИЧКА

Українська народна казка

Ішов дід лісом та загубив рукавичку. От біжить мишка, влізла в рукавичку та й сидить.

Коли це скаче жабка та й каже:

— А хто, хто у цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка. А ти хто?

— Жабка-скрекотушка. Пусти і мене!

— Іди!

От біжить зайчик, побачив рукавичку.

— А хто у цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка і жабка-скрекотушка. А ти хто?

— Зайчик-лапанчик. Пусти і мене!

— Іди.

Надбігла лисичка:

— Хто, хто у цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-лапанчик. А ти хто?

76

ПОЧНЕМО З КІНЦЯ

Вірш-безконечник

Жили-були дід та баба,
та зварили борщику
в полив'янім горщику,
та спекли хлібця...

Почнемо з кінця:

жили-були дід та баба,
та зварили борщику
в полив'янім горщику,
та спекли хлібця...

Почнемо з кінця... (і так далі).

- ❓ Прочитай вірш-безконечник. Чи подобаються тобі такі вірші? Спробуй придумати власний вірш про бублики, вареники чи інші смачні речі.

78

ЦАП ТА ЛИС

Народна байка

Де Цап мимо криниці.
А там у воду впав Лис.

— Цапе, ходи попити
водиці! — гукнув Лис із
криниці.

— А вода смачна? —
спитав Цап.

— І холодна, і смач-
на! — каже Лис.

А сам уже зубами цокотить від холоду.

От Цап розігнався, скочив — і опинивсь у криниці.
А вода холодна!

Хитрий Лис вискочив Цапові на роги та й виліз із
криниці.

— Цапе, чи смачна у криниці вода? — гукнув Лис
до Цапа згори.

Цап нічого не сказав.

Увечері жінці вертали додому з роботи і побачи-
ли в криниці Цапа. Вони його звільнили.

Тепер Цап не вірить Лисові.

ПРИСЛІВ'Я

Мова — душа народу.

ЗАГАДКА

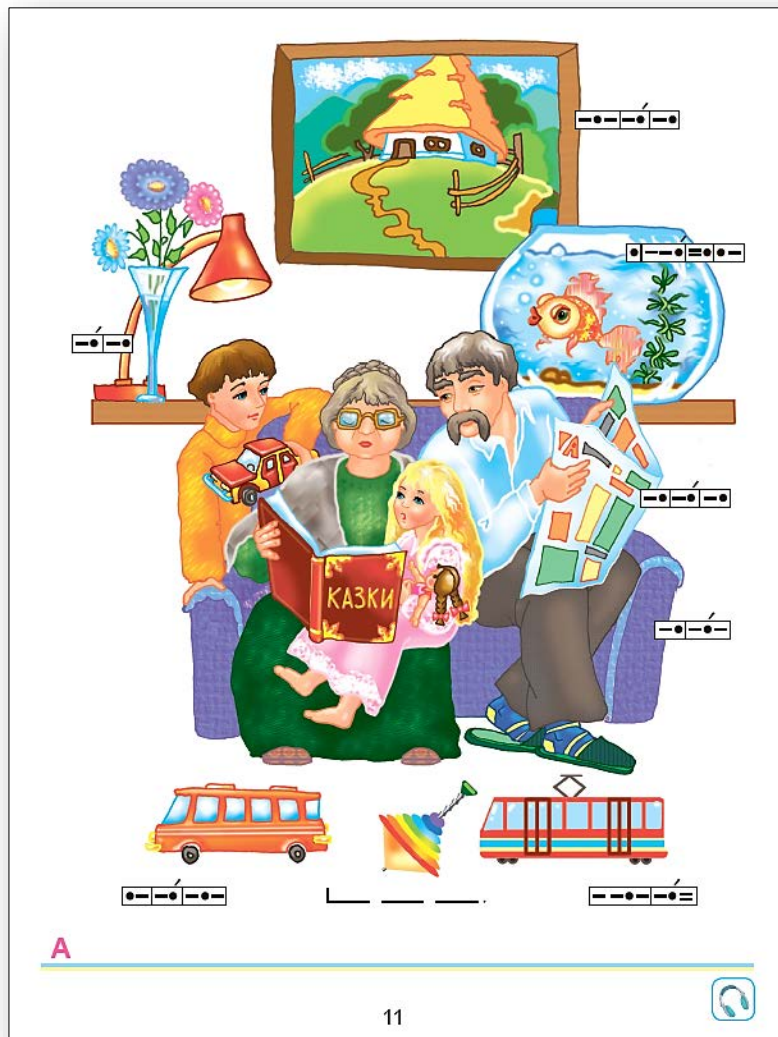
Тепленьке,
золотеньке,
усім любеньке!

ЛІТО

Ах, яке красиве літо —
із барвінку й сонця звите,
просто рай для діточок,
і пташок, і квіточок!
Будем літові радіти
і цвісти собі, мов квіти!

- * Підручник містить методично цінний ілюстративний матеріал.
- * Вирізняється новизною підходів до вивчуваного матеріалу.

ДЕРЕВО РОДУ

РОДИНА

В на • — родина немалá:
 рідні брати і • е-тра,
 мама, тато, баба, дід,
 і прабаба, і прадід.

А О У І Е
 М Л Н В Б П Д Т Р

УКРАЇНА

В моїм серденьку є маленька Україна:
мої рідненькі братик, мама й тато.
Їх я люблю, вони — моя родина,
у їх любові буду я зростати.

І виростуть зі мною всі гаї,
всі соловейки, квіти розмаїті.
І виросте найкраща із країн —
моя Вкраїна — наймиліша в світі!

ЗАКЛИЧКА ДО СОНЕЧКА

Вийди, вийди, сонечко,
на дідове полечко,
на бабине зіллячко,
на наше подвір'ячко!
Тут дітки граються,
тебе дожидаються!

? Чи знаєш ти інші заклички? Розкажи.

* Допиши віршик.

НАШЕ СОНЕЧКО

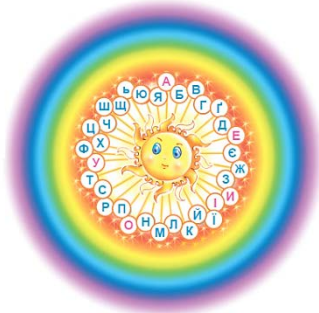
Сонечко в світі одне,
любить усіх і голубить.
Рідна матуся ...
так, як і сонечко, ...

? Яке наше сонечко?
Кого ми називаємо сонечком?
Для кого ми хочемо бути сонечками?

СОНЦЕ ЗВУКИ СІЄ

Сонце в небі звуки сіє,
всіх на світі розуміє.
Я складаю з них слова —
мова твориться жива!
Рідна мова веселкова —
гомонить в ній гай, діброва,
річка весело співає,
і дитина виростає!

* Придумай побажання для своїх перших літніх канікул.

Складові навчально-методичного комплекту:

- **Українська мова. Зошит для письма та розвитку зв'язного мовлення. 1 клас (Ч. 1, Ч. 2)**

У зошиті подано зразки написання рядкових і великих літер української абетки, виділено нижню рядкову лінію, запропоновано шаблон (похилі лінії), різні варіанти з'єднань вивчених букв, зразки написання окремих слів, коротких речень. Малюнки сприятимуть збагаченню словникового запасу учнів, служитимуть матеріалом для побудови звукових моделей слів, допоможуть у складанні речень та зв'язної розповіді.

- **Українська мова. Навчання грамоти. Конспекти уроків. 1 клас**

У посібнику подано конспекти уроків навчання грамоти для 1 класу. Передбачена робота з зошитами для письма, зошитом для друкування, дитячою книжкою, введено уроки зв'язного мовлення, запропоновано ігри, кросворди, творчі завдання тощо.

- **Українська мова. Навчання грамоти в таблицях. 1 клас**

Навчальний посібник у таблицях «Навчання грамоти. 1 клас» — елемент дидактично-методичного комплекту, який рекомендується використовувати на уроках під час пояснення, закріплення, узагальнення знань, умінь та навичок учнів.

- **Навчання грамоти. Зошит для друкування. 1 клас**

У посібнику запропоновано вправи на друкування великих та малих літер, списування, записування під диктовку, побудову звукових моделей тощо.

Дякуємо за увагу!